

در مرغداری‌ها

امنیت زیستی در مرغداری مجموعه‌ای از اقدامات محدودکننده رشد و تکثیر ارگانسیم‌های بیماری‌زا در مرغداری‌هاست که در صورت عدم توجه گسترش اپیدمی‌بیماری در این صنعت، این شاخه مهم صنایع غذایی را به سمت نابودی می‌کشاند که مسلماً تأثیرگذار بر تغذیه سالم در جامعه و رونق اقتصادی کشور نیز خواهد بود.

الف) طراحی مناسب ساختمان مرغداری

یکی از اساسی‌ترین و زیربنایی‌ترین اقدامات جهت امنیت زیستی، طراحی و احداث مرغداری در زمین و جایگاه مناسب است. ساخت طول سالن در جهت بادهای منطقه باید باشد تا از فشار باد به سالن کم شود و از کوران در سالن و عدم تعادل دما و رطوبت جلوگیری شود. تجهیزات و تاسیسات باید ۲-۱ مایل از سالن پرورش طیور فاصله داشته باشد. مسیر رفت و آمد باید به راحتی ضدعفونی و پاک‌سازی شود زیرا آلودگی با یک عامل عفونی مقاوم در یک ساختمان و عملیات دشوار و پرهزینه ضدعفونی بر عمر مفید ساختمان نیز تأثیر منفی دارد.

راه‌های مرغداری باید یک طرفه از سالن مرغ‌های جوان به سمت مرغ‌های پیر و از جاهای با آلودگی کمتر به سمت مکان‌های آلوده‌تر باشد. ساختمان‌ها حداقل تبادلات حرارتی با محیط بیرون را داشته باشند، تعداد سالن‌ها در حد استاندارد باشد. در سالن‌ها قبل از جوجه‌ریزی، تعداد، ارتفاع دان‌خوری و آب‌خوری بررسی شود. جهت پیشگیری از ورود ارگانسیم‌های بیماری‌زا از خارج، ساختمان مرغداری باید دور از آبراه‌ها باشد که توسط مرغ‌های آبی مهاجر استفاده می‌شود. علاوه بر این از راه‌ها و جاده‌هایی که وسایل نقلیه سایر مرغداری‌ها در آن تردد زیادی دارند نیز باید دور باشد.

ب) کنترل منابع بیماری و روش ضد عفونی

بیماری‌ها معمولاً توسط افرادی که در مرغداری تردد می‌کنند منتقل می‌شود. این افراد شامل کارکنان، خدمات، رانندگان، مسوولین واکسیناسیون، دامپزشکان و... می‌باشند.

بیماری‌ها از طریق جوندگان، پرندگان وحشی، حشرات، باد، آب و... نیز منتقل می‌شود. وسایل و تجهیزات آنی که به طور صحیح پاک و ضد عفونی نشده‌اند نیز ناقل بیماری هستند. باید گزارش روزانه

ورود و خروج پرسنل، وسایل نقلیه، تجهیزات و هر چیز دیگری به داخل مرغداری دقیقاً ثبت شود تا در صورت بروز بیماری، نقص‌های امنیت زیستی ارتباط بیماری به منبع بیماری اصلاح گردد.

تمامی بازدیدکنندگان بدون توجه به طبقه اجتماعی و اقتصادی‌شان باید برای ورود به مرغداری و مزرعه طبق استاندارد ضدعفونی و پاک‌سازی شوند. یکی از روش‌های مهم و اساسی کنترل منابع بیماری، ضدعفونی کردن سالن و تجهیزات است که هزینه آن در مقابل درمان بیماری یا خسارت مرگ و میر در مرغداری حداقل است.

قبل از عملیات ضد عفونی باید سالن‌ها تخلیه گردد و سپس تمام قسمت‌های کف، دیوار و سقف با استفاده از آب گرم پرفشار شسته شود و سپس با ماده ضدعفونی مناسب ضدعفونی شود. جهت از بین بردن میکروارگانسیم‌های آلوده‌کننده، شکاف و درز و گوشه سالن یا بین وسایل ثابت سالن، عملیات «شعله‌افکنی (فلامباز)» انجام می‌شود.

آخرین ضدعفونی در این دوره عملیات «مرحله دود دادن» است که از مواد ضدعفونی‌کننده تولیدکننده گاز (گازی) استفاده می‌شود که مخلوطی از پرمنگنات و فرمالین است (معمولاً میزان استاندارد آن ۲۰ سی سی فرمالین، ۱۰ گرم پرمنگنات و دو پتاس برای هر متر مکعب سالن می‌باشد).

نکته مهم هنگام ضد عفونی گازی این است که از انتهای سالن ضدعفونی آغاز شود و در پایان فرد ضد عفونی‌کننده از ورودی خارج می‌شود. هنگام ضدعفونی پنجره سالن باید بسته باشد.

پایان مرحله ضد عفونی، کشت از قسمت‌های مختلف سالن جهت تأثیر مواد ضدعفونی و مقاومت میکروارگانسیم‌ها ضروری می‌باشد.

ج) مواد ضدعفونی‌کننده رایج در مرغداری

حالت مواد ضد عفونی‌کننده شیمیایی، جامد (پودر) مایع و گاز (بخار) است و عبارتند از:

- ۱- کرئولین
- ۲- لیزول
- ۳- آنتی جرم ۵۰
- ۴- ژرمکس
- ۵- استورک
- ۶- هالامید

د) پیشگیری از بروز بیماری‌ها در مرغداری

شناخت اصول بهداشتی اداره مرغداری‌ها، مانع از بروز بسیاری از بیماری‌ها می‌شود و می‌تواند شامل موارد زیر باشد.

- ۱- توجه به خرید جوجه، پولت یا تخم مرغ

نطفه‌دار از یک محل مطمئن با نظارت مستقیم سازمان دامپزشکی کشور.

۲- توجه به شرایط جغرافیایی منطقه در تعادل و تنظیم حرارت و رطوبت سالن‌ها و تهویه مناسب.

۳- توجه به شرایط سنی و نیازهای تغذیه‌ای طیور و نگهداری طیور بر اساس سن در سالن‌های مختلف (طیور جوان نسبت به بیماری حساس و کم مقاومت هستند).

۴- پیروی از اصول برنامه همه پر، همه خالی یا یکسانی

۵- ممانعت از تراکم بیش از اندازه گله که سبب کندی رشد، کاهش غذای کافی و در نتیجه کاهش تولید، همچنین تراکم بیش از حد گله موجبات کانی بالیسم و پرریزی را فراهم می‌آورد.

۶- تعویض بستر و پاک‌سازی کامل و ضد عفونی اصولی جایگاه و وسایل در بین هر دوره پرورش.

۷- تامین غذای آماده مناسب یا غذای فرموله و مخلوط شده‌ای که در داخل مرغداری تهیه می‌شود.

۸- تامین آب سالم و کافی و انجام تست‌های آزمایشگاهی برای آب منطقه و ضد عفونی آن

۹- اجرای یک برنامه دقیق واکسیناسیون برای هر گله و توسعه برنامه واکسیناسیون با توجه به توصیه‌های مراجع رسمی در هر استان یا منطقه

۱۰- کنترل انگل‌های داخلی و خارجی

۱۱- کنترل جانوران موذی و پرندگان وحشی

۱۲- در صورت بروز بیماری در گله، عامل بیماری باید به سرعت و دقیقاً تشخیص داده شود، روش‌های درمان، کنترل و پیشگیری انجام گردد.

۱۳- معدوم‌سازی طیور تلف شده به روش‌های: سوزاندن در کوره لاشه سوزی، انداختن در چاه، مدفون سازی در عمق مناسب زمین.

۱۴ ثبت دقیق گزارشات بهداشتی، تاریخچه واکسیناسیون، درگیری گله با بیماری‌ها و درمان‌های انجام شده.

نتیجه گیری

امروزه به امنیت زیستی در بزرگترین مجتمع‌های پرورش طیور جهان توجه می‌شود زیرا زیربنای موفقیت در امر پرورش طیور است و مرغداران موفق جهان با استفاده از برنامه‌های متنوع امنیت زیستی و کاهش بیماری، کمیت و کیفیت تولید را افزایش داده‌اند. با آموزش و تشویق مرغداران کشور به رعایت امنیت زیستی می‌توانیم شاهد رشد روزافزون این صنعت مهم غذایی باشیم و به زودی کشور را در زمره صادرکننده مهم مرغ

بینیم.